

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ І АДМІНІСТРУВАННЯ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до кваліфікаційної роботи

бакалавра
(ступінь вищої освіти)
зі спеціальності 073 «Менеджмент»

на тему:
**Оцінка та прогнозування заходів з інноваційного розвитку ПрАТ
«ЦГЗК»**

Виконав: студентка IV курсу,

групи МН-20-2 _____ / Астапенко Н.Д./

Керівник _____ / Ртищев С.А./

Нормоконтролер _____ / Варава Л.М. /

Завідувач кафедри _____ / Варава Л.М. /

Кривий Ріг

2024 р.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА ПЛАТФОРМА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ ПО ЗАБЕСПЕЧЕННЮ КОНКУРЕНТО- СПРОМОЖНОСТІ ТОВАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ	4
1.1. Теоретичний аналіз понять «інновація» та «інноваційний потенціал»	4
1.2. Методологічний підхід до оцінки інноваційних заходів по забезпеченню конкурентоспроможності продукції ПРАТ «ЦГЗК»	5
1.3. Напрями удосконалення процесу розробки інвестиційного проекту на ПРАТ "ЦГЗК"	9
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВО – ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	15
2.1. Загальна характеристика підприємства. Техніко- економічний аналіз ПрАТ «ЦГЗК»	15
2.2. Розробка заходів з підвищення конкурентоспроможності продукції за допомогою інноваційного проекту	20
2.3. Економічний ефект від реалізації заходів підвищення конкурентоспроможності продукції при розробці розробці інноваційного проекту	23
РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ „ЦГЗК” І ВИБІР РАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ	28
3.1. Стратегічний аналіз	28
3.2. SWOT – аналіз на ПРАТ « ЦГЗК»	30
3.3. Аналіз зовнішніх факторів забезпечення інноваційного розвитку підприємства	32
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	39
ДОДАТКИ	42

ВСТУП

Важливий внесок в економіку країни, реалізуючи залізну руду на внутрішньому та зовнішньому ринках, втілює ГЗК. Експортні операції дозволяють компанії генерувати валютну виручку майже без дебіторської заборгованості. Це дозволяє підприємству отримати ресурси, необхідні для поточної діяльності, а також прискорити оборотність готової продукції та основних і оборотних активів. Для ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності необхідно розробити економічно обґрунтовану стратегію. Ця стратегія повинна ґрунтуватися на вивченні міжнародних ринків, цінових тенденцій, попиту та пропозиції. Крім того, компанії повинні забезпечити високий рівень конкурентоспроможності своєї продукції, виходячи з її якісних параметрів та цінової політики.

Метою даної роботи є впровадження інноваційних заходів по забезпеченні конкурентоспроможності .

Базою дослідження є ПрАТ «ЦГЗК».

Предметом дослідження є процеси управління інноваційного потенціалу ПрАТ «ЦГЗК».

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНА ПЛАТФОРМА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ ПО ЗАБЕСПЕЧЕННЮ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ

1.1. Теоретичний аналіз понять «інновація» та «інноваційний потенціал»

Недостатньо розробленими залишаються проблеми участі держави у стимулюванні інвестицій в інноваційний розвиток: залежність масштабів інвестування від макроекономічних показників, використання фінансових інструментів та створення стійких стимулів для ефективної інвестиційної діяльності на засадах державної участі. Після аналізу обладнання складається план його модернізації. На основі цих даних розраховується необхідне фінансування, його джерела та інші економічні характеристики проекту. В результаті його реалізації підприємство оновлює свої основні фонди до якісно нового рівня, створює фінансові ресурси для подальшого розвитку та випускає продукцію з покращеними характеристиками.

Термін «конкурентоспроможність товару» ширше, ніж поняття «якість» і «технічний рівень товару». Рівень конкурентоспроможності визначається зовнішніми по відношенню до самого товару факторами і характеристиками, такими як терміни поставки, якість обслуговування, крім параметрів, що розкривають безпосередню цінність товару для споживача по відношенню до його конкуруючих аналогів. Це підтверджується наступною схемою (рис. 1.1).

В принципі, низькоякісний продукт не є дуже конкурентоспроможним, так само як і високоякісний продукт є конкурентоспроможним або дуже конкурентоспроможним. Винятки, які існують на практиці в цьому відношенні, лише підтверджують загальні твердження.

Процесний підхід дозволяє організації ідентифікувати і зрозуміти, що відбувається всередині неї і як пов'язані між собою різні аспекти її діяльності. Система управління якістю повинна координувати процеси, визначати їх взаємозв'язок і забезпечувати їх сумісність. Тому розробка системи управління якістю вимагає безумовного системного підходу, що охоплює все підприємство, починаючи з детального, систематичного аналізу взаємодії компанії із зовнішнім середовищем, її безпосереднім діловим оточенням, в основі якого лежать клієнти, ділові партнери, постачальники та інші зацікавлені сторони.

Цей сертифікат підтверджує, що компанія впровадила та застосовує систему управління охороною праці та промисловою безпекою на своїх підприємствах з видобутку залізрудних кварцитів відкритим та підземним способом. Це міжнародний сертифікат, зареєстрований в національній системі сертифікації УКРСЕПРО.

1.2. Методологічний підхід до оцінки інноваційних заходів по забезпеченню конкурентоспроможності продукції ПРАТ «ЦГЗК»

Підприємствам, які застосовують прискорену амортизацію, що значно скорочує термін заміни наявного обладнання, необхідно терміново оцінити та обрати правильний інноваційний варіант. Завдяки швидкій мобілізації матеріальних ресурсів з інноваційного проекту ПРАТ «ЦГЗК» розширює свою експертизу у сфері диверсифікованого виробництва, що дозволяє йому вийти на новий рівень самоорганізації громади. При цьому потреба в матеріальних ресурсах розраховується за основними напрямками їх використання: на основне виробництво, поповнення незавершеного виробництва, капітальне будівництво, реалізацію заходів, передбачених планом технологічного розвитку та організації виробництва, ремонтно-експлуатаційні роботи [4; с. 293]. Організаційна структура комплексної системи управління якістю на

підприємстві ПРАТ „ЦГЗК” дозволяє сформулювати наступні принципи її побудови:

- відповідність структури забезпеченню максимальних шансів на досягнення поставлених цілей у сфері якості;
- відокремлення планування та прогнозування управління якістю від поточної роботи з регулювання та контролю якості продукції
- централізація питань загальної політики та децентралізація оперативних питань, пов'язаних з якістю продукції;
- Забезпечення комплексного управління якістю продукції для конкретних проектів та окремих виробів;
- створення організаційних умов для внутрішнього розвитку, гнучкості та динамічності організаційної структури.

На вершині піраміди знаходиться настанова з якості, в якій викладено політику компанії у сфері якості, цілі у сфері якості та затверджена організаційна структура. Середня частина піраміди складається із загальних методологічних документів, інструментів забезпечення якості та робочих процесів. У нижній частині піраміди знаходиться набір робочих інструкцій для менеджерів.

Такі фактори, як параметри впливу, повинні бути враховані при плануванні потреби в матеріальних ресурсах при розробці моделей планування. Модель повинна визначати ключові показники кількості, якості та ефективності використання матеріальних ресурсів на плановий період. Вона повинна розраховувати потребу в матеріальних ресурсах, формувати план у вигляді балансу витрат і доходів та забезпечувати матеріально-технічну підтримку. Модель також повинна відображати фактично досягнуті показники ефективності, порівнювати їх із запланованими та передбачати комплекс заходів для зменшення відхилень.

Таблиця 1.1

Фактори, що впливають на визначення потреби в матеріальних ресурсах при розробці інноваційного проекту на прикладі ПРАТ “ЦГЗК”

Фактор	Деталізація факторів
1. Вид матеріального ресурсу	Сировина, напівфабрикати, паливо тощо.
2. Виробнича програма	Обсяг виробництва для продажу споживачам. Обсяг виробництва для власного використання.
3. Види потреби в ресурсах	Основне виробництво. Виробництво технологічного обладнання. Ремонтно-технічна діяльність. Капітальне будівництво. Підвищення технічного рівня виробництва.
4. Норма витрат	Об'єкти нормування: матеріали, сировина, енергія.
5. Додаткові обмеження	Наявність матеріалу (імпорт матеріалу, його компонентів); мінімально необхідний запас; мінімальна партія; транспортні обмеження; обсяг запасу; терміни придатності; кінцевий термін подачі заявки; митне оформлення, сертифікація матеріалу; мінімальна виробнича партія; час виробництва; час доставки.

У табл. 1.3 представлені методи для визначення потреби в матеріальних ресурсах при розробці інноваційного проекту на прикладі ПРАТ “ПівнГЗК”.

Серед цих методів визначення обсягу матеріальних ресурсів можна виділити метод моделювання динаміки матеріальних ресурсів у випадку інноваційного проекту для Центрального гірничо-збагачувального комбінату. Вивчення особливостей поведінки економічних систем та агентів доводить два важливих постулати про динаміку економічних систем:

- траєкторія руху має не тільки стохастичний, але й детерміновану, системну природу, яка піддається логічній формалізації;
- процеси в економічних системах здебільшого є нелінійними, тому їх формалізація має здійснюватися за допомогою нелінійних економіко-математичних моделей.

Що стосується структури системи якості, то слід зазначити, що підрозділ, відповідальний за цю сферу, співпрацює з усіма іншими підрозділами компанії. Якщо зв'язок з тим чи іншим підрозділом порушується, то

порушується весь ланцюжок ефективного функціонування системи якості. Тому варто пам'ятати, що управління якістю - це процедура, яка передбачає взаємодію всіх підрозділів і служб.

Майже кожен виробничу операцію можна розглядати як процес, було прийнято рішення обмежити визначення процесів до рівня підрозділів, враховуючи вплив процесів на якість продукції. Аналіз документів ПРАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат» показав, що більшість процесів підприємства досить детально описані в чинних стандартах підприємства. Однак через те, що в минулому система, а отже, і стандарти підприємства, що її описують, розроблялися на основі функцій, а не процесів, процеси були описані безсистемно, в різних стандартах процеси розбиті на окремі види діяльності, функції та процедури. Така ситуація створювала багато незручностей для практиків і, безумовно, не сприяла розумінню та впровадженню основних принципів процесного підходу.

Через складну та неоднорідну структуру виробництва, управління виробничими потоками здійснюється на процесній основі, тобто кожен структурний підрозділ виконує свою частину процесу в загальному процесі видобутку залізної руди. Всі аспекти виробничої діяльності комбінату викладені в річній виробничій програмі, яка об'єднує обсяги і потреби в продукції кожного з виробничих підрозділів, що беруть участь у виробництві. Виконання технологічних інструкцій для переробного комплексу постійно контролюється ВТК і періодично - РВЛ центрального заводу для внесення коректив у технологічні карти і на окремих заводах.

На дробарній фабриці здійснюється безперервний контроль якості, тобто крупності дроблення, сухої магнітної сепарації - виходу магнетиту і втрат магнетиту в залишку. Збагачувальна фабрика підлягає безперервному періодичному контролю якості, тобто для кожної вихідної секції класифікатора (подачі руди) визначається вміст заліза в концентраті і втрати магнетиту в хвостах. Весь концентрат сушиться у фільтрувальній секції на вміст заліза і вологи.

Відділ контролю якості здійснює метрологічне забезпечення контрольно-вимірювальних приладів відділу контролю якості, вимірює показники якості для оперативного контролю технологічних процесів, регулює технологічні процеси та обладнання у відділі технічного обслуговування вагонів, контролює та перевіряє електропостачання та регулювання складних електростанцій. Відділ збуту організовує доставку вагонів, оформляє відвантажувальні документи та готує документи для виставлення рахунків клієнтам.

1.3. Напрями удосконалення процесу розробки інвестиційного проекту на ПРАТ "ЦГЗК".

Кореляція - це зв'язок, при якому одному значенню фактора впливу відповідає декілька значень фактора результату [2]. У свою чергу, загальний принцип регресійного аналізу полягає в тому, що чим більше спостережень (вхідних даних), тим краще.

Таблиця 1.5

Вихідні дані

	Xi, тис. грн	Yi, тис. грн
2017	126	421
2018	251	548
2019	444	655
2020	325	754
2021	425	1125
2022	654	1225
2023	725	1354
Прогноз	130,28	31,871
Сума	5259	10979
Середнє	525,9	1097,9

У нашому випадку $n = 15 < 25$. Тоді користуємось формулою (1.11).

b1	b0	Δy	r	R	m (R)	φ	Gr	Fφ	Ft	K1	K2		хпр=750+n	(хпр-сред)	(хпр-сред) ²
1,774	164,891	388,430	0,943	0,889	2,306	17,056	0,037	64,343	0,829	1	3		760	234,1	54802,81
		610,195													
		952,600													
		741,480		164,891	t	S	Д		Δр	Δуmax	Δуmin		ЛІНІЙНІ		
		918,892		Δy	5	169	58301		171,53	1269,43	926,37		1,774		
		1325,165		1097,9	t										
		1451,127			2,31										
		1188,557											ЛІНІЙНІ		
		1679,988											1,774	164,891	1,774117881
		1722,567											0,221	127,989	0,22117309
		10979,000											0,889	168,879	0,889415383
													64,343	8,000	64,34279274
													1835067,523	228161,377	1835067,523

Розраховане значення критерію Фішера є вищим за значення, наведене в таблицях, можна зробити однозначний висновок, що коефіцієнт кореляції є достовірним і значущим, а зв'язок - сильним. Гіпотеза про лінійний зв'язок є справедливою.

Таблиця 1.7

Динаміка виробництва основних видів продукції ПРАТ «ПівніГЗК» за 2013-2023 рр., (тис. тон)

Показники	Роки										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Сира руда	46455	49211	31622	19433	14054	19075	14719	16387	14337	10150	14027
Концентрат	28656	25164	12232	7653	5255	7871	6318	6166	4875	3887	6775
Окатиші	35100	12144	10329	7406	8642	7566	5150	5952	5225	3111	5801

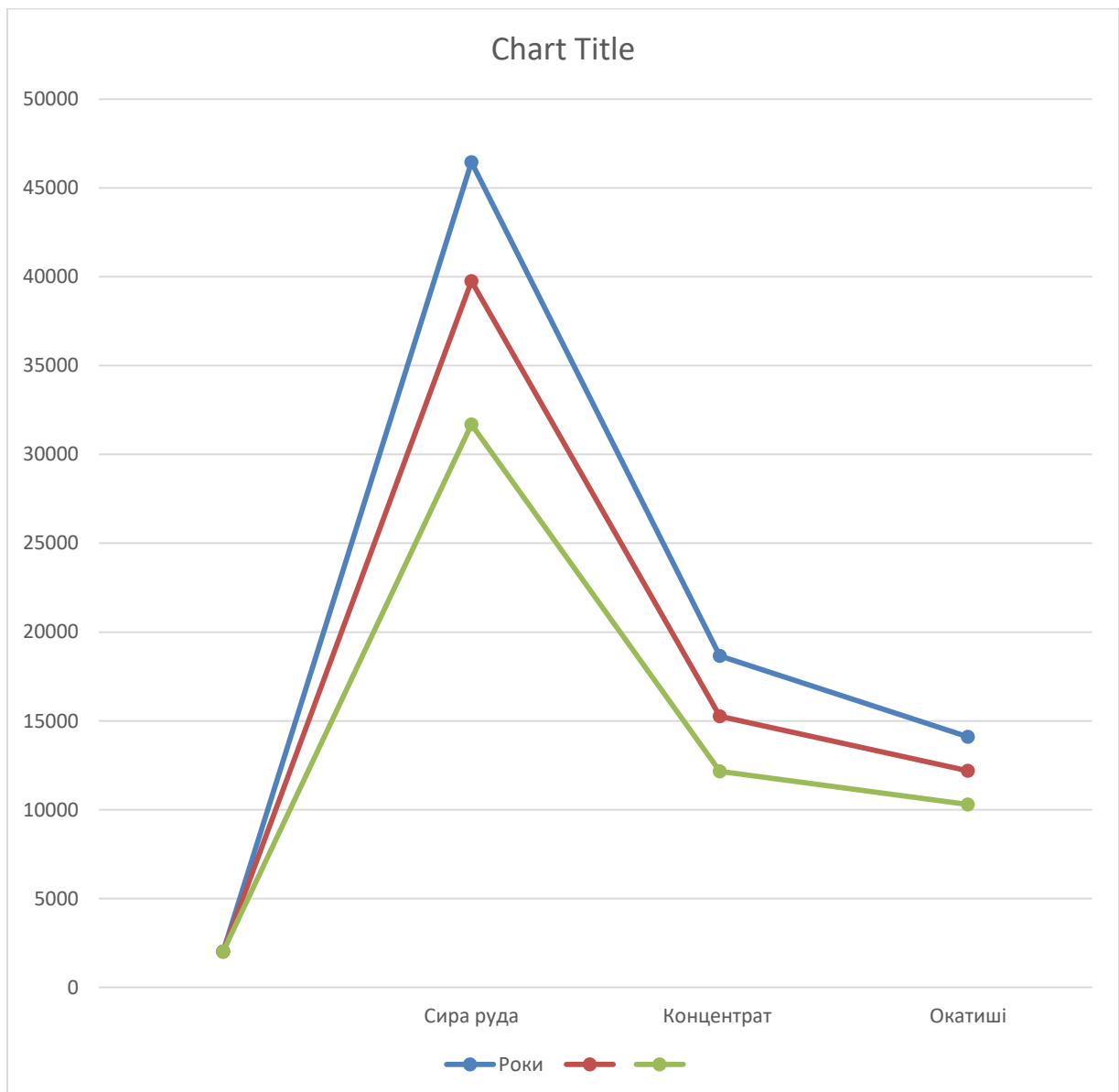

Рис. 1.5 Динаміка виробництва основних видів продукції ПРАТ «ЦГЗК» за 2013-2023 рр.

Розрахуємо темпи росту і приросту (табл. 1.8.).

Таблиця 1.8

Показники	Роки										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Сира руда	46424	39252	21684	12390	14294	18013	16726	12327	15327	14170	16727
Темпи росту базисні	100%	85%	67%	41%	32%	43%	34%	36%	32%	28%	31%
Темпи росту ланцюгові	100%	85%	81%	62%	74%	137%	79%	121%	89%	61%	155%
Концентрація	13656	15224	22158	7213	5295	7571	6718	8966	5975	4811	6975
Темпи росту базисні	100%	85%	64%	42%	26%	41%	34%	38%	28%	22%	34%
Темпи росту ланцюгові	100%	84%	81%	62%	75%	142%	79%	106%	74%	69%	167%
Окатиші	15100	12127	10189	6206	4632	6466	5550	5642	5775	3138	4701
Темпи росту базисні	100%	85%	71%	42%	34%	44%	45%	46%	47%	28%	39%
Темпи росту ланцюгові	100%	89%	81%	63%	73%	144%	85%	106%	97%	58%	159%

Середньорічний темп росту по сирій руді дорівнюватиме:

$$T=11-11,0 \times 0,86 \times 0,80 \times 0,61 \times 0,73 \times 1,35 \times 0,77 \times 1,11 \times 0,88 \times 0,71 \times 1,45 \times 100\% = 92\%$$

Тоді середньорічний темп приросту складе:

$T_{пр} = 92\% - 100\% = -8\%$. Таким чином, видобуток сирої руди зменшувався щорічно в середньому на 8% протягом аналізованого періоду.

Ситуація є дуже нестабільною, про що свідчить прогноз змін у джерелах фінансування нерухомості до 2024 року. Компанія все менше покладається на власні кошти для своєї діяльності, і якщо в українському бізнес-середовищі оптимальним вважається співвідношення власного та позикового капіталу 60:40, то у випадку компанії, про яку йдеться, це співвідношення становить 80:20, що є небезпечним для майбутнього фінансового стану ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат».

Висновки до розділу 1.

Пріоритет якості - основний напрямок, обраний ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат» для забезпечення своєї конкурентоспроможності та підвищення конкурентоспроможності своїх клієнтів. Цій меті служить розроблена і впроваджена система менеджменту якості.

Ситуація є дуже нестабільною, що підтверджується прогнозом зміни джерел фінансування активів у 2024 р. Підприємство все менше покладається на власні кошти для своєї діяльності, і якщо в українському бізнес-середовищі оптимальним вважається співвідношення власних і позикових коштів 60 :40, то у випадку досліджуваного підприємства це співвідношення становить 80:20, що є небезпечним для майбутнього фінансового стану ПрАТ «ЦГЗК».

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВО – ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Загальна характеристика підприємства. Техніко-економічний аналіз ПрАТ «ЦГЗК»

Центральний гірничо-збагачувальний комбінат був заснований 23 грудня 1961 року (день народження комбінату). Сьогодні Центральний гірничо-збагачувальний комбінат є одним з найбільших виробників залізної руди в Україні та Європі, а також єдиним підприємством в Україні, що використовує як відкритий, так і підземний способи видобутку. Основною продукцією комбінату є окатиші (вміст заліза %) та концентрат (загальний вміст заліза 67,2%), на які припадає понад 99% виробництва, а решта припадає на щебінь та промислові послуги. У 1961 році була введена в експлуатацію котельня, що працює на природному газі, вироблені перші тонни концентрату і перероблені перші партії руди в дробарці. У грудні того ж року Державна комісія підписала акт про введення в експлуатацію першої черги комбінату потужністю 9 млн тонн необробленої руди і 3,55 млн тонн концентрату. [2]

Компанія спеціалізується на виробництві залізорудного концентрату та окатишів. Основними видами діяльності компанії є видобуток і збагачення магнетитових кварцитів, виробництво концентрату, окатишів та іншої залізорудної сировини. Комбінат також виробляє побічну продукцію (будівельний щебінь, флюсовий концентрат), послуги (наприклад, послуги зв'язку) та товари народного споживання (метал, пластмаси, сантехнічні вироби тощо). [30]

ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат» виробляє товарний концентрат, окатиші, агломерат і флюсовий концентрат. Підприємство розкриває результати своєї діяльності в бухгалтерській, статистичній, податковій та фінансовій звітності. Для аналізу основних техніко-економічних показників компанії використаємо примітки до річної фінансової звітності за 2021 [31], 2022 [32] та 2023 [33] роки. Для цілей аналізу згрупуємо дані, наведені в таблиці 2.1, використовуючи інформацію з фінансової звітності.

Таблиця 2.1.

Аналіз основних техніко-економічних показників ПРАТ "ЦГЗК" за 2020-2023 роки.

Показники	Період, роки				2021 (+, -)	2022 (+, -)	2023 (+, -)
	2020	2021	2022	2023			
1. Товарна продукція: - в діючих цінах, млн. грн.	192,0	326,6	515,6	622,2	+54,6	+68,0	+108,6
- в порівняльних цінах, млн. грн.	313,4	414,6	457,0	554,9	+130,2	+13,4	-2,2
2. Собівартість товарної продукції, млн. грн.	444,0	342,6	351,2	367,3	+61,6	+14,6	+15,1
3. Витрати на 1 грн. тов. продукції, коп.	145,7	132,7	141,8	79,24	-2,8	-22,1	-21,92
4. Реалізація товарної продукції, млн. грн.	216,9	237,9	284,2	411,5	+29,9	+37,4	+133,0
5. Балансовий прибуток, млн. грн.	-75,8	-35,5	-89,2	-1,6	-10,9	-1,9	+88,3
6. Рентабельність випуску тов. пр, млн. грн.	-27,8	-10,7	-1,2	35,2	-0,9	+17,0	+24,9
7. Фонд оплати праці, млн. грн.	29,9	23,7	24,4	51,9	+3,1	+2,6	+25,3
8. Середньомісячна заробітна платня, грн.	258,4	236,4	252,3	674,8	+28,0	-13,5	+22,1
9. Товари народного вжитку в оптових цінах, тис. грн.	-	55,1	161,4	563,1	-35,1	+ 116,3	+121,7

З таблиці видно, що у 2023 році Центральний гірничо-збагачувальний комбінат реалізує товарної продукції на суму 411,2 млн грн, що на 137 млн грн більше, ніж у 2022 році. Таке зростання зумовлене обсягом товарної продукції, який у поточних цінах становить 422,2 млн грн. Спостерігається тенденція до зростання собівартості реалізованої продукції. За аналізований період вона зросла на 93,3 млн грн (337,3-244,0). Хоча собівартість реалізованої продукції на одну гривню суттєво зменшилася, позитивним моментом у роботі фабрики можна вважати значне зниження собівартості реалізованої продукції на одну гривню. У 2019 році цей показник становив 79,88 гривні, що на 75,82 гривні (125,7-79,88) менше порівняно з 2021 роком. Лише у 2023 році підприємство продемонстрував позитивні зміни. Зокрема, сума збитків зменшилася на 99,35% порівняно з 2022 роком, склавши 0,6 млн євро, тоді як фонд оплати праці дещо зріс, склавши 19,9 млн євро у 2021 році. У 2023 році середньомісячний фонд оплати праці становив 474,8 грн. Компанія збільшує свою прибутковість за рахунок підтримки торговельної діяльності. У 2023 році компанія реалізувала споживчих товарів за оптовими цінами на 263,1 тис. грн. Це досить високий обсяг, враховуючи, що у 2020 році така діяльність не планувалася, у 2022 році цей показник становив 35,1 тис. грн, а у 2023 році - 151,4 тис. грн. [33]. З метою більш деталізованого аналізу основних техніко-економічних показників ПРАТ "ЦГЗК" слід провести аналіз складових основних показників. По-перше, по відношенню до виробництва концентрату окатишів, проведених гірничих робіт [33]. Складемо розрахунково-аналітичну таблицю 2.2.

У 2023 році ПРАТ «ЦГЗК» переробили 1 243,3 тис. тонн магнетитової руди та продуктів сухої магнітної сепарації і виробили 5030,1 тис. тонн залізородного концентрату, що на 200,1 тис. тонн більше від запланованого. Порівняно з 2018 роком загальний обсяг виробництва концентрату збільшився на 9,9% (+364,7 тис. тонн). Загальне виробництво товарного концентрату склало 2134,3 тис. тонн проти запланованих 1943 тис. тонн. Порівняно з 2022 роком виробництво товарного концентрату зросло на 41,3%.

Річне виробництво концентрату було перевиконано за рахунок переробки меншої кількості руди, ніж планувалося, завдяки вищому вмісту заліза, вищому вилученню заліза в концентрат і меншим втратам магнітного заліза в хвостах.

Таблиця 2.2.

Аналіз виконання плану виробництва концентрату ПРАТ "ЦГЗК".

№ п/п	Назва показника	Од. вим.	2022 р. факт	2023 рік				Факт 2023р. до факту 2022 р., %
				План	Факт	%	+/-	
1	Виробництво концентрату усього	т.т.	3565	3730	4230,1	105,4	220,1	129,9
2	Переробка руди та промпродукта	т.т.	10951,5	12457	11333,3	98,2	323,7	103,2
3	Якість руди та промпродукта, Fe магн.	%	22,68	21,65	32,6	104,6	1,94	114,2
4	Витяг заліза в концентрат	%	61,95	62,84	75,5	117,6	4,76	105,6
5	Fe магн. в хвостах	%	3,72	4,1	5,63	97,7	1,37	14,7

Вміст заліза в концентраті склав 65,89%. Погодинна продуктивність збагачувальної фабрики становила 163,4 тонни руди за планового показника 157,2 тонни, а продуктивність концентрату - 58,6 тонни за планового показника 52,6 тонни. Це на 6,1% менше руди і на 2,6% більше концентрату порівняно з 2022 роком[33]. У 2023 році було виконано 74,7% робіт (-1963 тис. м²). Порівняно з 2022 роком фільтрат збільшився на 2097 тис. м³. З іншого боку, видобуток руди в цей період був завершений на 99%. З кар'єрів і шахт було видобуто 11628 тис. тонн руди. Бурові роботи на комбінаті були виконані на 102%. Таким чином, вищезазначене свідчить про те, що Центральний ГЗК значно покращив свої показники та перевиконав заплановане виробництво концентрату на 107% порівняно з 2022 роком.

Проаналізуємо майновий стан ПРАТ «ЦГЗК» за допомогою показників робочого капіталу, частки власних оборотних засобів, коефіцієнту зносу основних засобів. Результати аналізу представлені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Показники оцінки майнового стану ПРАТ «Центральний ГЗК»

№	Назва показника	2019	2020	2021	2022	2023
1	Робочий капітал	4 405 522	486 953	1 415 972	2 114 589	1 521 127
2	Часта власних оборотних засобів	0,45517	1,09055	2,29426	0,23592	1,22
3	Коефіцієнт зносу основних засобів	1,68788	2,00008	6,17469	0,37895	0,74483
4	Коефіцієнт придатності	1,32212	1,99992	4,82531	0,72111	0,92411

Проаналізуємо прибутковість компанії, розрахувавши рентабельність активів, рентабельність продукції, рентабельність продажів, чисту рентабельність та рентабельність активів. Результати наведені в таблиці 2.4

Таблиця 2.4

Аналіз показників рентабельності

№	Показник	2019	2020	2021	2022	2023
1	Рентабельність активів	9,82	23,11	30,1904	14,1078	9,8622
2	Рентабельність власного капіталу, %	11,652	36,2937	41,2637	30,42	29,33
3	Рентабельність продукції	57,2	125,16	85,36	66,254	54,81
4	Рентабельність продажу	36,12	54,38	42,95	40,52	34,1548
5	Чиста рентабельність підприємства	22,65	36,85	44,29	29,77	19,22
6	Коефіцієнт оборотності активів	2,8331	1,5089	2,7699	3,2599	0,2268

Рентабельність активів показує, скільки прибутку припадає на один актив, а також характеризує ефективність управління компанією. Піку цей показник досяг у 2022 році (22,1411), що стало значною зміною, особливо якщо порівнювати з результатами 2019 року. Після неймовірних результатів 2016 року цей показник лише знижувався, але якщо у 2021 та 2022 роках рентабельність активів змінювалася не так сильно, то у 2023 році вона була нижчою, ніж у 2019 році, а це означає, що прибутковість компанії не є високою. Рентабельність власного капіталу показує, скільки прибутку отримано на одну гривню власного капіталу. Ситуація тут схожа на попередній показник: він суттєво зріс у 2020 році, але піку досяг лише у 2021 році (41,5637), після чого поступово знизився, що не є позитивною тенденцією для компанії.

У 2023 році обсяг товарної продукції збільшився на 45,69% до 1 264 104 тис. грн. порівняно з 2022 роком кількість штатних працівників зросла на 1,44%. Позитивним показником є зростання середньої продуктивності праці на одного працівника. Це пов'язано зі збільшенням чисельності працівників.

2.2. Розробка заходів з підвищення конкурентоспроможності продукції за допомогою інноваційного проекту

На основі теоретичного обґрунтування можливостей впровадження технологічних інновацій автор пропонує систему інноваційного менеджменту для збільшення обсягів зовнішньої торгівлі. Загальна конкурентна стратегія, конкурентні переваги підприємства в цілому та його окремих підсистем є основою для обґрунтування вибору системи управління підприємством. Одним із факторів, що впливає на конкурентні переваги підприємства, є впровадження ресурсозберігаючих технологій. З метою впровадження ресурсозберігаючої технології виробництва залізородних окатишів з використанням.

Впровадження ощадливого виробництва вимагає комплексного підходу до проблеми, тобто стратегії управління впровадженням ресурсозберігаючих технологій. Удосконалення процесу прийняття стратегічних управлінських рішень компанії, з акцентом на створення і підтримку конкурентоспроможності компанії, повинно стати одним з перших пріоритетів при розробці стратегії впровадження ресурсозберігаючих технологій в умовах підприємства. Основною метою інтегрованого управління ресурсоефективними технологіями є розробка технологічного комплексу для виробництва високоякісної залізорудної продукції з точки зору фізико-хімічних властивостей та економічної привабливості, з метою мінімізації енерговитрат на виробництво продукції.

Починаючи з 2024-2008 р. на ПРАТ «ЦГЗК» впроваджено інноваційний проєкт: фахівці компанії модернізували сировину за допомогою нового обладнання DRI та передових технологій. У корпусі фільтрації з'явилася секція тонкого просіювання, що дозволяє виробляти продукт найвищої якості із вмістом заліза 70,5%. Сучасні керамічні вакуум-фільтри знижують вологість концентрату до 8,5% - 9,4%.

Сьогодні такі інновації дозволяють виробляти DRI - окатиші для виплавки без використання доменних печей, що знижує виробничі витрати і зменшує вплив виробництва сталі на навколишнє середовище.

У даному випадку методичні аспекти оцінки ефективності використання інноваційного потенціалу передбачають виконання послідовних, взаємопов'язаних, покрокових аналітичних розрахунків щодо підвищення ефективності реалізації товарної продукції ПРАТ «ЦГЗК». Кожен крок являє собою структуровану блок-схему, яка за необхідності може бути розбита на етапи, що в сукупності дають загальний показник ефективності.

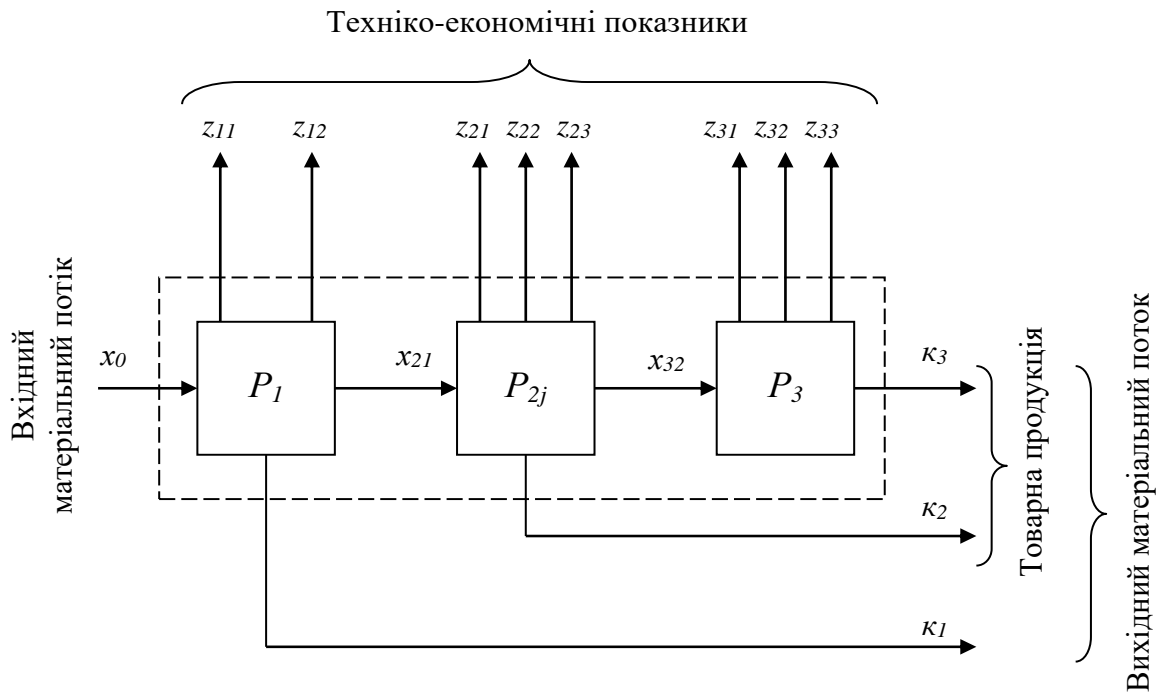

Рис. 2.4. Імітаційна модель гірничо-збагачувального підприємства.

Для оцінки використання виробничого потенціалу будується функціональна модель як міра потенціалу. Функціональна модель вимірювання виробничого потенціалу передбачає поєднання його елементів відповідно до організації технологічного процесу. З метою підвищення конкурентоспроможності товарної продукції ПРАТ «ЦГЗК», інтеграція моделей окремих виробничих підрозділів в єдину модель повинна бути забезпечена шляхом застосування єдиного універсального методу їх побудови.

2.3. Економічний ефект від реалізації заходів підвищення конкурентоспроможності продукції при розробці інноваційного проекту

Розроблено інформаційну базу для оцінки використання виробничого потенціалу. Основними параметрами моделі є випуск, витрати та ціна. Іншими словами, модель поєднує три функціональні елементи, які є основними показниками формування потенціалу при визначенні виробничих ресурсів. Застосовуючи методологію оцінки ефективності великої виробничої системи, ми отримали результати показників ефективності використання локального потенціалу для підвищення ефективності збуту товарної продукції ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат», за рахунок впровадження інноваційний проект: фахівці компанії модернізували сировину за допомогою нового обладнання DRI та передових технологій. У корпусі фільтрації з'явилася секція тонкого просіювання, що дозволяє виробляти продукт найвищої якості із вмістом заліза 70,5%. Сучасні керамічні вакуум-фільтри знижують вологість концентрату до 8,5% - 9,4%.

Таблиця 2.5

Результати розрахунків локальних показників ефективності елементів потенціалу за критерієм товарної продукції на ПРАТ «ЦГЗК».

Період, роки	Локальні показники потенціалу	
	Концентрат	Обкотиші
2019-2020	1,455	1,54
2021-2022	2,4588	2,512
2022-2023	3,421	3,576

У результаті розрахунків одержали:

$$\begin{aligned} 2020-2021: & \quad k_k \cdot Q_k = 0,3999, \quad k_a \cdot Q_a = 1,25 \quad ; \\ 2021-2022: & \quad k_k \cdot Q_k = 0,4067, \quad k_a \cdot Q_a = 2,54 \\ 2022-2023: & \quad k_k \cdot Q_k = 0,375, \quad k_a \cdot Q_a = 4,68 \end{aligned}$$

Аналіз використання виробничих потужностей показує, що виробничі потужності компанії з виробництва концентратів є нижчими, ніж з виробництва окатишів. У той же час, концентрат продається як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Тому, щоб забезпечити високу конкурентну позицію на зовнішньому ринку, продукція повинна бути високої якості. Тому необхідно дослідити потенціал заводу для виробництва концентрату. Результати розрахунків показників ефективності виробничого потенціалу за структурними підрозділами комбінату показані у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Результати розрахунків інтегральних показників ефективності елементів потенціалу відносно основних виробничих підрозділів.

$S(k_h^*)$	К	ДФ1	ЗФ1	ЗФ2	А
S1	0,21	0,4	0	0	1,377
S2	-	-	0,6236	1,7763	-

З таблиці 2.6 видно, що показники оцінки 1-го рівня для виробничої системи збагачувального комплексу дорівнюють нулю. Це означає, що виявлено ланку, яка є вузьким місцем в організаційно-технічному процесі підвищення ефективності реалізації товарної продукції ПРАТ «ЦГЗК». Розрахунки показують, що збагачувальна фабрика, продукція якої направляється на подальшу переробку в окатиші, може бути більш ефективною. Тому необхідно розробити низку заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання виробничого потенціалу збагачувальної фабрики та підвищення ефективності реалізації товарної продукції ПРАТ «ЦГЗК».

Методика розрахунку економічної ефективності базується на визначенні індексу потенціалу гірничо-збагачувального комбінату за критерієм максимізації економічної ефективності при дотриманні наступної умови. Для забезпечення його оптимальності необхідно скоординувати роботу виробничих потужностей агломераційної та концентратної дільниць. Крім того, виробничі потужності повинні як мінімум відповідати виробничій програмі.

Основними напрямками підвищення ефективності є поліпшення якості продукції, зниження собівартості та збільшення експортних продажів. Розрахунок потенціалу збільшення експортних продажів і виробничих потужностей представлено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Зміна величини виробничого потенціалу за рахунок збільшення обсягу реалізації на зовнішній ринок та її ефективність

Потенціал підприємства	Варіанти		
	Збільшення експортних поставок		
	3,61%	3,51%	3,99%
Зміна показника виробничого потенціалу			
Інтегральний	0,1189	1,899	5,807
Вартісне зростання потенціалу, тис. грн.			
За показником товарної продукції	$142,23 \cdot 87,65 = 12241,43$	$153,27 \cdot 87,65 = 15310,97$	$196,23 \cdot 87,65 = 17221,67$
Чистий прибуток	856,32	944,13	1184,99

Таким чином, запропонована модель може бути використана керівництвом ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат» для розробки його економічної стратегії. Реалізація вищезгаданої концепції управління ризиками для багатофункціональних завдань на якісно новому рівні стала можливою завдяки інноваційному проекту, в рамках якого фахівці підприємства модернізували сировинну базу з використанням нового обладнання DRI та передових технологій. У фільтраційному корпусі з'явилася секція тонкого просіювання, що дозволило заводу виробляти продукт найвищої якості з вмістом заліза 70,5%. Сучасні керамічні вакуум-фільтри знижують вологість концентрату до 8,5-9,4 %.

. У цьому випадку задача зводиться до ігрової моделі, яка допомагає фірмі визначити оптимальну стратегію $S=(k_1, k_2, \dots, k_N)$, що має на меті отримання гарантованого середнього прибутку за будь-якого заданого стану попиту на товарну продукцію фірми. Економічний ефект становить 1184,99 грн.

Висновки до розділу 2

Інноваційного потенціалу ПРАТ «ЦГЗК» дозволил розрахувати інтегральний показник ефективності використання виробничого потенціалу з метою підвищення ефективності реалізації товарної продукції. Розрахунки показали, що у 2021 році загальна інтегральна ефективність виробничого потенціалу становила 0,8364 (83,64 %), а у 2022 році вона зросла до 0,8562. Це свідчить про використання виробничого потенціалу на рівні 85,62% (дещо збільшився за рахунок обсягів). У 2023 році інтегральний показник ефективності використання виробничого потенціалу знову знизився до 0,868 (80,68%), що пов'язано зі зменшенням обсягів виробництва.

Таким чином, дослідження використання інноваційного потенціалу Центрального гірничо-збагачувального комбінату показує, що потенціал підприємства у виробництві концентрату є нижчим, ніж у виробництві окатишів.

Запропонована модель може бути використана керівництвом ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат» для розробки його економічної стратегії. Реалізація вищезгаданої концепції управління ризиками для багатofункціональних завдань на якісно новому рівні стала можливою завдяки інноваційному проекту, в рамках якого фахівці підприємства модернізували сировинну базу з використанням нового обладнання DRI та передових технологій. У фільтраційному корпусі з'явилася секція тонкого просіювання, що дозволило заводу виробляти продукт найвищої якості з вмістом заліза 70,5%. Сучасні керамічні вакуум-фільтри знижують вологість концентрату до 8,5-9,4 %.

. У цьому випадку задача зводиться до ігрової моделі, яка допомагає фірмі визначити оптимальну стратегію $S=(k_1, k_2, \dots, k_N)$, що має на меті отримання гарантованого середнього прибутку за будь-якого заданого стану попиту на товарну продукцію фірми. Економічний ефект становить 1184,99 грн.

РОЗДІЛ 3

ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ „ЦГЗК” І ВИБІР РАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ

3.1 Стратегічний аналіз

Будь-яка організація знаходиться і працює в певному середовищі. Розробка стратегії - це аналітична робота. Для просування діяльності компанії та досягнення більш високого рівня економічного розвитку щорічно складається бізнес-план. Він відображає не тільки заплановані показники, але й засоби їх досягнення. Блок-схема стратегічного планування підприємства

- Вибір бізнес-цілей та постановка завдань для їх досягнення.
- Аналіз цілей та прогнозування майбутніх виробничих показників.
- Зовнішній та внутрішній стратегічний аналіз та визначення конкурентних переваг.
- Розробка та аналіз можливих варіантів стратегії на основі цілей та результатів попереднього етапу.
- Реалізація обраної стратегії, яка здійснюється за структурованою схемою.
- Підготовка плану дій для досягнення поставлених цілей.
- Встановлення часових параметрів та цільових показників.
- Визначення та розподіл ресурсів, необхідних для досягнення цілей.
- Встановлення стандартів і шкал для вимірювання ефективного виконання параметрів результативності в досягненні цілей.
- Визначення цільових і фактичних параметрів ефективності.
- Оцінка кінцевого результату.

Головною метою компанії, яка прагне досягти найкращих результатів в обраній сфері діяльності, є забезпечення стабільного та стійкого зростання.

Для того, щоб визначити та реалізувати корпоративну стратегію ПРАТ «ЦГЗК», керівництву компанії необхідно добре розуміти як внутрішнє середовище компанії, її потенціал та тенденції розвитку, так і зовнішнє середовище, його ключові важелі, пріоритети та позицію в ньому. Внутрішнє середовище вивчається для виявлення сильних і слабких сторін компанії, тоді як зовнішнє середовище вивчається для виявлення загроз і можливостей, які компанія повинна враховувати при постановці і досягненні своїх цілей.

Рішення про те, яку стратегію обрати, має ґрунтуватися на даних про зовнішнє та внутрішнє середовище, отриманих в результаті дослідження. В іншому випадку розроблена стратегія може виявитися нежиттєздатною.

Підприємство виробляє продукцію високої якості та є лідером серед українських залізорудних шахт за вмістом заліза в концентратах: для порівняння, Північний ГЗК має вміст заліза 64,58%, Південний ГЗК - 64,75%, ІнГЗК - 63,60%, Полтавський ГЗК - 62,50%. За якістю окатишів ПГЗК поступається лише ПВДГЗК. Однак підприємство зазнає збитків, хоча рівень збитковості неухильно знижується, що, в свою чергу, знижує рівень конкурентоспроможності, оскільки комбінат не в змозі фінансувати впровадження нових технологій та оновлення основних фондів. Ще одним недоліком є висока собівартість реалізованої продукції та високий рівень витрат на одну гривню реалізованої продукції. [31, 32, 33]

3.2 SWOT – аналіз на ПРАТ «ЦГЗК»

Стратегія - це цілеспрямований процес, який визначає напрямок розвитку організації, регіону чи громади в мінливому середовищі. Стратегічні рішення є важливим фактором і ознакою поняття стратегії. Стратегічні рішення стосуються ключових питань для організації, регіону чи громади і завжди пов'язані з невизначеністю щодо майбутнього, а тому є складними. Стратегічне планування - це довгострокове планування на основі проміжних цілей. Стратегія визначається головною метою та проміжними цілями, які забезпечують досягнення головної мети. Проміжні цілі визначаються в термінах завдань, методів і ресурсів. Планування принципово відрізняється від інших видів планування, що використовуються в управлінні, таких як оперативне, тактичне і довгострокове планування. Ця відмінність полягає у напрямку вектора планування. Традиційно він спрямований з минулого (теперішнього) в майбутнє.

Проаналізувавши сильні та слабкі сторони компанії, можна скласти матрицю SWOT-аналізу, яка показує поточну ситуацію компанії та можливі рішення (Таблиця 3.1). Внутрішні традиції, погляди, переконання та способи ведення справ складають культуру компанії. Стратегічні дії компанії відображають її культурні та управлінські цінності. Іноді підхід, заснований на культурних цінностях, домінує у виборі стратегічних шляхів. Це відбувається тому, що цінності та переконання настільки вкорінюються у свідомості менеджера, що стають визначальним фактором того, як компанія реагує на навколишнє середовище.

Таблиця 3.1

SWOT - аналіз ПРАТ «ЦГЗК»

Сила	Слабкість	Можливості	Загрози
1. Закритий адміністративний цикл, адміністративна відповідальність; 2. сприятливий географічне розташування географічне розташування; 3. Довгострокові відносини з постачальниками з постачальниками; 4. близькість до родовищ залізної руди близькість родовищ залізної руди; 5. стабільна якість продукції; 6. конкурентоспроможність перевага концентрат ПрАТ «ЦГЗК» для внутрішнього ринку	1. старіння моральна застарілість обладнання; 2. повільна заміна обладнання заміна обладнання, яка призводить до простоїв; 3. відсутність страхування відсутність стратегій на функціональному рівні на функціональному рівні; 4. повільні темпи впровадження нових технологій нових ідей та та раціоналізаторських пропозицій. 5. високі виробничі витрати виробничі витрати; 6. висока залежність від постачальників; 7. брак власних коштів власних оборотних коштів; 8. високий знос зношеність обладнання; 9. нестача позикових коштів капіталу.	1. впровадження нових сегментів ринку; 2. модерніація обладнання та нові технологій; 3. збут продукції; 4. податок або митні збори; 5. поліпшення якість	1. доступ до ринку іноземні конкуренти менші конкуренти менший менші витрати; 2. повільне зростання ринку; 3. несприятливі зміни валютних курсів іноземної валюти або заплановані політика іноземні уряди; 4. Непередбачувані демографічні зміни 5. банкрутство; 6. зниження цін на продукцію; 7. екологічні загрози; 8. велике поаткове навантаження

Нестабільна фінансова ситуація та загальний стан компанії вимагають зміни напрямку, реструктуризації та реорганізації. Це вимагає інвестицій. Тому залучення іноземних інвестицій є ключовим завданням стратегії. Таким чином, якщо фабрика буде відбудована, капітальні витрати будуть поступово зменшуватися з кожним роком.

3.3. Аналіз зовнішніх факторів забезпечення інноваційного розвитку підприємства

Діяльність підприємств машинобудування. Діагностику стану розвитку машинобудівної галузі України доцільно проводити на основі наступних показників:

- Кількість та характеристика основних конкурентів;
- Галузева структура;
- Основні фінансові показники розвитку підприємств;
- Показники інноваційного розвитку галузі.

Аналіз зовнішніх факторів допоможе оцінити загальний стан галузі, виявити фактори, що мають позитивний та негативний вплив на діяльність підприємств та оцінити їх вплив. На основі вищевикладеного матеріалу було розроблено матрицю PEST-аналізу для Центрального гірничо-збагачувального комбінату (ЦГЗК), яка представлена в Таблиці 3. 2.

PEST-аналіз (іноді його ще називають STEP) - це маркетинговий інструмент для визначення політичних, економічних, соціальних і технологічних факторів зовнішнього середовища, які впливають на бізнес. Це простий і зручний метод аналізу макросередовища компанії. PEST-аналіз часто використовується для оцінки ключових ринкових тенденцій у галузі .

Таблиця 3.2. Детальніше розглянемо інноваційної діяльності на ПРАТ «ЦГЗК».

PEST-аналіз інноваційної діяльності на ПРАТ «ЦГЗК».

Економічні фактори	Соціальні фактори
1. Загрозливо висока інфляція 2. Низький платоспроможний внутрішній попит 3. Нестача обігових коштів на підприємствах 4. Висока облікова ставка НБУ 5. Висока матеріало- та енергоємність продукції, що виробляється 6. Неконтрольоване зростання цін на товари та послуги природних монополій (сировина, енергоносії) 7. Недостатні інвестиції у машинобудування 8. Низька частка інноваційної продукції в загальному обсязі реалізації промислової продукції 9. Несприятливе бізнес-середовище 10. Складна податкова система	1. Зменшення кількості фахівців та робітників у найбільших промислових регіонах 2. недооцінка ролі інженерії як основи економічної та соціальної безпеки значної частини населення 3. Значний розрив між рівнем заробітної плати та рівнем потреб працівників 4. Зменшення чисельності населення працездатного віку 5. Дефіцит працівників інженерних професій через їх низьку престижність 6. Відтік кваліфікованих інженерних кадрів 7. Висока кількість безробітних працездатного віку 8. Теоретична база для підготовки та перепідготовки кадрів 9. Наявність висококваліфікованих ІТ-фахівців
Політичні фактори	Технологічні фактори
1. Форс-мажорні обставини. 2. Внесення змін до економічної частини підписаної Угоди про асоціацію з ЄС 3. Дострокові вибори та відповідний перерозподіл центрів впливу і бюджетних ресурсів 4. Недовіра суспільства до влади та її інститутів 5. 6. Вступ до СОТ суттєво звузив можливості для державного регулювання конкуренції	1. Більшість продуктів є застарілими, з низьким рівнем автоматизації та інтелекту. 2. Висока зношеність основних фондів 3. Більшість обсягів виробництва припадає на III та IV технологічні уклади. 4. Невелика частка підприємств, що розробляють та використовують передові технології 5. Тривалий час освоєння нових технологій 6. Залежність від поставок вузлів, деталей та комплектуючих з інших країн.

ПРАТ «ЦГЗК» гостро потребує інновацій. Застарілі основні фонди, недостатнє фінансування, інтенсивна конкуренція на внутрішньому та зовнішньому ринках і брак кваліфікованих кадрів підривають здатність компанії розвиватися швидше.

Фінансові показники багатьох компаній покращилися. Динаміка кількості компаній, що займаються інноваційною діяльністю, також є позитивною, але, незважаючи на це, кількість інноваційних продуктів на ринку зменшується по відношенню до всіх продуктів. Це свідчить про те, що інноваційна діяльність ПРАТ «ЦГЗК» знаходиться на низькому рівні і значно поступається іншим продуктам, представленим на ринку.

Висновки до розділу 3

Аналіз індикаторів дозволяє зробити наступні висновки по розвитку ПРАТ «ЦГЗК» гостро потребує інновацій. Застарілі основні фонди, недостатнє фінансування, інтенсивна конкуренція на внутрішньому та зовнішньому ринках і брак кваліфікованих кадрів підривають здатність компанії розвиватися швидше.

Фінансові показники багатьох компаній покращилися. Динаміка кількості компаній, що займаються інноваційною діяльністю, також є позитивною, але, незважаючи на це, кількість інноваційних продуктів на ринку зменшується по відношенню до всіх продуктів. Це свідчить про те, що інноваційна діяльність ПРАТ «ЦГЗК» знаходиться на низькому рівні і значно поступається іншим продуктам, представленим на ринку.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Поняття «потенціал підприємства» досліджували ЛЄ. П. Горбунов, Є. А. Іванов, В. І. Кушлін, І. І. Лукінов, Ф. М. Русінов, Є. Б. Фігурнова, Д. А. Чернікова та деяких інших авторів, які висвітлюють апарат і сфери застосування поняття «потенціал», а також оцінку його величини, складу і структури та деякі інші питання.

Економічний потенціал підприємства, як складова потенціалу відповідної національної економіки та регіону, реалізуючи свої можливості щодо задоволення соціально-економічних потреб суспільства, використовує не тільки ресурси, що безпосередньо належать йому, а й опосередковано частину ресурсів, які входять до складу потенціалів вищих рівнів ієрархії економічного потенціалу. Це означає, що ресурси як носії потенціалу слід розглядати як внутрішні, так і, певною мірою, зовнішні. Стан останніх може мати значний вплив на використання внутрішніх ресурсів фірми, а тому повинен вивчатися і враховуватися при визначенні величини економічного потенціалу фірми та ефективності його використання.

Ситуація є дуже нестабільною, що підтверджується прогнозом зміни джерел фінансування активів у 2024 р. Підприємство все менше покладається на власні кошти для своєї діяльності, і якщо в українському бізнес-середовищі оптимальним вважається співвідношення власних і позикових коштів 60 :40, то у випадку досліджуваного підприємства це співвідношення становить 80:20, що є небезпечним для майбутнього фінансового стану ПрАТ «ЦГЗК».

Результати моделювання локальних показників використання інноваційного потенціалу ПрАТ «ЦГЗК» дозволили розрахувати інтегральний показник ефективності використання виробничого потенціалу з метою підвищення ефективності реалізації товарної продукції.

Розрахунки показали, що у 2021 році загальна інтегральна ефективність виробничого потенціалу становила 0,8364 (83,64 %), а у 2022 році вона зросла до 0,8562. Це свідчить про використання виробничого потенціалу на рівні 85,62% (дещо збільшився за рахунок обсягів). У 2023 році інтегральний показник ефективності використання виробничого потенціалу знову знизився до 0,868 (80,68%), що пов'язано зі зменшенням обсягів виробництва.

Таким чином, дослідження використання інноваційного потенціалу Центрального гірничо-збагачувального комбінату показує, що потенціал підприємства у виробництві концентрату є нижчим, ніж у виробництві окатишів. При цьому концентрат реалізується як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Для забезпечення високої конкурентної позиції на зовнішньому ринку продукція повинна бути високої якості, тому дослідження потенціалу підприємства у виробництві концентрату є необхідною умовою.

Запропонована модель може бути використана керівництвом ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат» для розробки його економічної стратегії. Реалізація вищезгаданої концепції управління ризиками для багатофункціональних завдань на якісно новому рівні стала можливою завдяки інноваційному проекту, в рамках якого фахівці підприємства модернізували сировинну базу з використанням нового обладнання DRI та передових технологій. У фільтраційному корпусі з'явилася секція тонкого просіювання, що дозволило заводу виробляти продукт найвищої якості з вмістом заліза 70,5%. Сучасні керамічні вакуум-фільтри знижують вологість концентрату до 8,5-9,4 %.

. У цьому випадку задача зводиться до ігрової моделі, яка допомагає фірмі визначити оптимальну стратегію $S=(k_1, k_2, \dots, k_N)$, що має на меті отримання гарантованого середнього прибутку за будь-якого заданого стану попиту на товарну продукцію фірми. Економічний ефект становить 1184,99 грн.

Аналіз індикаторів дозволяє зробити наступні висновки по розвитку ПРАТ «ЦГЗК» гостро потребує інновацій. Застарілі основні фонди, недостатнє фінансування, інтенсивна конкуренція на внутрішньому та зовнішньому ринках і брак кваліфікованих кадрів підривають здатність компанії розвиватися швидше.

Фінансові показники багатьох компаній покращилися. Динаміка кількості компаній, що займаються інноваційною діяльністю, також є позитивною, але, незважаючи на це, кількість інноваційних продуктів на ринку зменшується по відношенню до всіх продуктів. Це свідчить про те, що інноваційна діяльність ПРАТ «ЦГЗК» знаходиться на низькому рівні і значно поступається іншим продуктам, представленим на ринку.